

Đánh giá hiệu quả hoạt động của Quỹ hỗ trợ phát triển hợp tác xã tỉnh Thái Nguyên

Nguyễn Thị Oanh

Trần Thị Văn Anh

Trường ĐH Kinh tế & Quản trị Kinh doanh — ĐH Thái Nguyên

Quỹ hỗ trợ phát triển Hợp tác xã (HTX) tỉnh Thái Nguyên được thành lập và đi vào hoạt động chính thức từ tháng 8 năm 2010, hoạt động của Quỹ hỗ trợ đã đem lại hiệu quả tích cực cho sự phát triển kinh tế tập thể của tỉnh Thái Nguyên nói chung và các HTX, Tổ hợp tác (THT) nói riêng. Trong lúc các HTX, THT tiếp cận vốn vay của các ngân hàng thương mại còn khó khăn, lãi suất cho vay của các ngân hàng thương mại không ổn định, thì việc Quỹ cho các HTX, THT, các tổ chức kinh tế tập thể vay kịp thời với lãi suất ưu đãi đã giúp cho các HTX, THT giảm đi những khó khăn về vốn đầu tư máy móc thiết bị, phương tiện vận chuyển, mở rộng thị trường, cải tiến sản phẩm mới, góp phần xóa đói giảm nghèo, nâng cao đời sống, thu nhập cho thành viên HTX/THT, người lao động khu vực nông thôn.

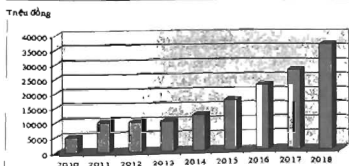
1. Nguồn vốn của Quỹ

- Nguồn vốn điều lệ của Quỹ đến 31/12/2018: 32,77 tỷ đồng, trong đó:

+ Vốn điều lệ NSNN cấp: 32 tỷ đồng (Năm 2018, Quỹ được NSNN cấp bổ sung vốn điều lệ 5 tỷ đồng)

+ Số vốn bổ sung từ Quỹ dự trữ vốn điều lệ hàng năm: 0,77 tỷ đồng (trong đó 0,05 tỷ đồng được trích lập bổ sung trong năm 2018)

Hình 1: Tăng trưởng nguồn vốn của Quỹ từ năm 2010 – 2018

- Nguồn vốn huy động từ các HTX/THT, thành viên các HTX, THT, các tổ chức, cá nhân trong hệ thống Liên minh HTX: 4,5 tỷ đồng

- Nguồn vốn Quỹ quốc gia giải quyết việc làm: 1,37 tỷ đồng

- Nguồn vốn phối hợp với Quỹ hỗ trợ phát triển HTX — Liên minh HTX Việt Nam giải ngân cho HTX trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên là 7,4 tỷ đồng

2. Kết quả cho vay

- Từ năm 2010 — đến 31/07/2017: Quỹ hỗ trợ phát triển HTX tỉnh đã ký kết hợp đồng cho vay vốn ưu đãi với 340 lượt khách hàng là các HTX/THT/thành viên các HTX trên địa bàn tỉnh, doanh số cho vay đạt 93,55 tỷ đồng. Dự nợ tại thời điểm 31/07/2017 là 27,72 tỷ đồng với 90 dự án vay vốn. Trong đó, 89% phương án cho vay bổ sung nguồn vốn lưu động sản xuất kinh doanh và 11% dự án cho vay đầu tư. Thời gian cho vay là chủ yếu là 12 tháng. Tổng số vốn cho vay đối với khu vực nông nghiệp, nông thôn chiếm 87%...; Đối với Chương trình xây dựng nông thôn mới, Quỹ đã dành 14,87 tỷ đồng cho vay hỗ trợ 52 HTX, THT thuộc xã điểm nông thôn mới.

- Chỉ riêng năm 2018, Quỹ thực hiện tiếp nhận, phân loại, lựa chọn các phương án/dự án khả thi để trình Hội đồng quản lý và Chủ tịch Hội đồng quản lý xem xét duyệt cho vay và giải ngân số tiền là 33,75 tỷ đồng cho 108 dự án/phương án của các HTX/THT/thành viên các HTX, THT để đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh. Dự nợ tín dụng tại thời điểm 31/12/2018 là 37,27 tỷ đồng với 116 dự án/phương án vay vốn sản xuất kinh doanh của các HTX, THT, thành viên các HTX, thành viên THT trên địa bàn tỉnh. Lũy kế từ năm 2010 đến nay, quỹ đã giải ngân cho vay hỗ trợ cho 488 dự án/phương án sản xuất kinh doanh với doanh số cho vay là 139,87 tỷ đồng.

Quỹ đã dành 25,67 tỷ đồng cho vay hỗ trợ 81 dự án/phương án của các HTX, THT thuộc xã điểm nông thôn mới, 86% phương án cho vay bổ sung nguồn vốn

lưu dòng sản xuất kinh doanh và 14% dự án cho vay đầu tư. Tổng số vốn cho vay đối với khu vực nông nghiệp, nông thôn chiếm 82%...;

- Đối với nguồn vốn từ Quỹ quốc gia giải quyết việc làm (120): Đến 31/12/2018, Quỹ đã phối hợp với Ngân hàng chính sách xã hội hỗ trợ vốn vay cho 19 HTX/THT với số vốn là 1,37 tỷ đồng. Các dự án vay từ Quỹ vốn 120 đã sử dụng đúng mục đích và đang hoạt động hiệu quả.

- Nguồn vốn từ Quỹ hỗ trợ phát triển HTX (Liên minh HTX Việt Nam): Phối hợp với Quỹ hỗ trợ phát triển HTX Việt Nam hướng dẫn 2 HTX được vay 7,4 tỷ đồng đầu tư mua máy móc thiết bị chuyên dùng cho vận tải hàng hóa và bổ sung vốn lưu động.

Bảng 1: Kết quả hoạt động tín dụng năm 2018

Nội dung	DVT	HTX	Thành viên	Tổng
1. Kết quả giải ngân vay vốn				
Số vốn giải ngân	triệu đồng	24.950	5.800	33.750
Số dự án/phương án	DA/PA	67	41	108
2. Kết quả thu hồi vốn				
Số vốn thu hồi	triệu đồng	18.450	6.500	24.950
Số dự án/phương án thu hồi	DA/PA	53	30	83
3. Dự nợ tín dụng đến 31/12/2018				
Số vốn dự nợ	triệu đồng	28.220	9.050	37.270
Số dự án/phương án	DA/PA	74	42	116

Nguồn: Quỹ hỗ trợ phát triển HTX Tỉnh Thái Nguyên

3. Hiệu quả của hoạt động cho vay

Các Hợp tác xã, Tổ hợp tác sau khi vay vốn đều sử dụng đúng mục đích, hiệu quả, góp phần cải thiện đáng kể hiệu quả hoạt động sản xuất, kinh doanh, giải quyết việc làm và tăng thu nhập cho thành viên và người lao động của HTX, THT.

- Nguồn vốn vay ưu đãi của Quỹ hỗ trợ đã mang lại hiệu quả rõ rệt cả về mặt kinh tế và xã hội, giúp cho nhiều HTX, THT mở rộng sản xuất kinh doanh, đổi mới công nghệ, góp phần tăng doanh thu, thu nhập, tạo việc làm ổn định cho cho hàng chục nghìn lao động địa phương. Đồng thời góp phần xây dựng nhiều mô hình HTX, THT kiểu mới điển hình tiên tiến trong các lĩnh vực trên địa bàn tỉnh như:

+ HTX chè Tân Hương (hàng phố Thái Nguyên) được thành lập từ năm 2001 với số vốn góp ban đầu chỉ có 150 triệu đồng, HTX chè Tân Hương, do đó, HTX gặp rất nhiều khó khăn trong việc đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh. Đến năm 2011, HTX được tiếp cận nguồn vốn vay của Quỹ ban đầu chỉ với 100 triệu đồng, từ đó HTX đã bắt đầu đầu tư vào kỹ thuật chăm sóc, chế biến chè an toàn theo tiêu chuẩn UTZ. Với hướng đi đúng đó, HTX đã thu hút được nhiều thành viên, xây dựng thương hiệu chè Tân Hương. Năm 2012 Quỹ hỗ trợ tiếp tục cho vay và bổ sung vốn tăng lên 300 triệu đồng và từ năm 2014 là 500 triệu đồng để Hợp tác xã đầu tư mở rộng sản xuất, hỗ trợ các thành viên ứng dụng khoa học kỹ thuật tiên bộ vào sản xuất, chế ứng vật tư, tập huấn nâng cao kỹ thuật chế biến chè. Với việc sử dụng hiệu quả nguồn vốn vay, nguồn vốn tự có của HTX và kết hợp sự

mạnh từ thành viên, lấy lợi ích của thành viên làm mục tiêu phấn đấu. Đến nay HTX có gần 70 tấn chè an toàn cấp loại để cung cấp ra thị trường trong nước và Quốc tế, có tổng nguồn vốn hoạt động là 1,6 tỷ đồng và tài sản phân lân của các hộ thành viên hơn 50 tỷ đồng, HTX có một khu nhà xưởng đảm bảo cho việc sản xuất chè mặt kệ an toàn cho người lao động, 40 hộ thành viên với gần 200 nhân khẩu và 28 hộ thành viên liên kết; Hàng năm doanh thu đạt từ 6 đến 7 tỷ đồng, nộp ngân sách nhà nước từ 500 đến 700 triệu đồng. Đây là mô hình HTX kiểu mới điển hình tiên tiến toàn quốc với nhiều thành tích đã được Đảng Nhà nước công nhận.

+ HTX vận tải ô tô Tân Phú thành lập năm 1995. Sau hơn 20 năm phát triển, HTX nhanh chóng đa dạng hóa kinh doanh, bao gồm các ngành nghề chính vận tải hàng hóa và hành khách đường bộ, cấu trúc xếp hàng hóa và lắp dựng công trình, cho thuê kho bãi và văn phòng, gia công cơ khí và sửa chữa ô tô, kinh doanh sắt thép, vật liệu xây dựng, nhà hàng khách sạn và hàng điện tử... HTX vận tải ô tô Tân Phú là mô hình tiêu biểu của tầm gương những người thương binh làm kinh tế giỏi. Với tổng vốn hoạt động 100 tỷ đồng, HTX hiện có 145 thành viên và người lao động, hơn 50 đầu xe ô tô và xe cấu các loại. Thu nhập bình quân của thành viên hiện nay đạt 6,2 triệu đồng/tháng, cao gấp 2,5 lần so với năm 2011... HTX đang là nhà phân phối ưu tiên của các loại thép TISCO, NasteelVina, Việt - Ý, Hòa Phát, Việt - Nhật, KANSAI, SHENGLI... Trong những năm gần đây, HTX mạnh dạn đầu tư mở rộng ngành nghề sản xuất kinh doanh dịch vụ với tổng doanh thu hàng năm đạt trên 2.300 tỷ đồng, nộp ngân sách tăng 15% so với cùng kỳ năm trước, duy trì ổn định đời sống việc làm thành viên và người lao động. Đồng thời HTX chủ động mở rộng thị trường, đưa xe vận tải, máy cày, vật liệu sắt thép vào nhiều công trình lớn trong và ngoài tỉnh, như SamSung (ở Thái Nguyên), thép Hòa Phát (ở Hải Dương), lọc dầu ở Nghi Sơn (Thanh Hóa)... Đặc biệt, HTX đã đầu tư 15 tỷ đồng (trong đó có 4,8 tỷ đồng vốn vay từ Quỹ hỗ trợ phát triển HTX — Liên minh HTX Việt Nam) mua một cầu trục cơ lớn (công suất nâng 120 tấn) để làm dịch vụ nâng hạ cho các công trình lớn, tiếp tục ký hợp đồng cung cấp và phân phối sản phẩm cho các đối tác. Và gần đây, HTX đã mở rộng thêm ngành nghề hướng tới sản xuất nông nghiệp rau hữu cơ và sản xuất mỹ, bán tươi và khô để cung cấp cho thị trường Hà Nội và các tỉnh lân cận...

+ Được thành lập từ năm 2010, HTX miền Việt Cường (Đông Hồ) đã sớm tạo dựng được thương hiệu trên thị trường với sản phẩm miến dong nổi tiếng khắp cả nước. Tuy nhiên, gần đây, do nhu cầu mở rộng thị trường nên HTX gặp khó khăn về nguồn vốn. Trước tình hình đó, đầu năm 2016, HTX được vay 500 triệu đồng từ Quỹ hỗ trợ phát triển HTX tỉnh. Từ nguồn vốn này, HTX đã đầu tư mua sắm dây chuyền sản xuất

miền tự động thay thế cho việc sản xuất thủ công lương thực. Nhờ đó, năng suất, sản lượng cùng như chất lượng miền làm ra của HTX đã được nâng lên rõ rệt từ 10 lần miền/tháng lên 20 lần/tháng. Thị trường tiêu thụ không chỉ bó hẹp trong tỉnh và các địa phương lân cận mà nay còn mở rộng ra các tỉnh, thành miền Nam như: T.P Hồ Chí Minh, Bến Tre, Cà Mau... Doanh thu từ năm 2016 của HTX đạt trên 12 tỷ đồng (cao gấp 1,5 lần so với năm 2015).

+ HTX chè Hào Đạt được thành lập từ THT chè Hào Đạt với số vốn hoạt động khoảng 3 tỷ đồng, 17 hộ thành viên và gần 100 hộ thành viên liên kết, giải quyết việc làm thường xuyên cho khoảng 30 lao động, HTX là đầu mối chuyển giao khoa học kỹ thuật chè, tiêu thụ sản phẩm cho thành viên và các hộ trồng chè trong vùng chè Tân Cương. Đã nhiều năm, từ THT rời HTX đã được vay và sử dụng hiệu quả nguồn vốn hỗ trợ từ Quỹ với tốc độ tăng doanh thu năm sau cao hơn năm trước (doanh thu hàng năm của HTX đạt xấp xỉ 15 tỷ đồng).

Nguồn vốn của Quỹ đã góp phần xây dựng rất nhiều những mô hình HTX/THT kiểu mới điển hình tiên tiến trong các lĩnh vực như: HTX ngựa bạch, HTX mỳ gạo Báo Cường, HTX chè Minh Thu, HTX chè Tuyết Hương, HTX chè Nguyễn Việt, HTX chè La Bằng, HTX chè Sơn Thành... với sản phẩm chè an toàn; THT Hương Ly với sản phẩm hoa ly; THT trồng cây ăn quả Quỳnh Vương, THT cây ăn quả và cây cảnh Thịnh Đức với các sản phẩm cây cảnh, cam canh, ôi đường Linh Sơn; HTX Thủy Hòa, HTX chế biến làm sản Thành Tâm (huyện Võ Nhai), HTX chế biến và kinh doanh làm sản, THT đồ gỗ Tuyên Nhung (TP Thái Nguyên); HTX thương mại và làm sản Phấn Mè (Phủ Lương), với sản phẩm đồ gỗ, mỹ nghệ và nhóm hệ các loại...; HTX DVTH Lương Sơn với sản phẩm chăn nuôi thú thịt và hỗ trợ ứng dụng cho sản xuất huyết tương theo công nghệ Nhật Bản; THT Nấm ATK với sản phẩm các loại nấm; HTX Vận tải Chuyên Đức, HTX Thiên Lộc (Định Hóa); HTX cơ khí Thanh Niên (Phủ Bình), HTX Dịch vụ kinh doanh mại và làm sản Phấn Mè (Phủ Lương), HTX xây dựng Trường Sơn, HTX vệ sinh môi trường Phú Cường, ...

4. Đánh giá những thuận lợi, khó khăn

4.1 Thuận lợi

- Được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo của Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân tỉnh, thể hiện đó là năm 2018 đã bổ sung văn điều lệ cho Quỹ số tiền là 5 tỷ đồng, đồng thời căn cứ Đề án phát triển kinh tế tập thể giai đoạn 2015 - 2020, sẽ tiếp tục bổ sung 30 tỷ đồng để tạo điều kiện cho các HTX/THT vay vốn sản xuất, đổi mới thị trường, nâng cao chất lượng sản phẩm. Sự hỗ trợ, giúp đỡ của các cấp, các ngành liên quan tạo thuận lợi cho Quỹ hoạt động.

- Tập trung ưu tiên hoạt động, Quỹ đã phối hợp chặt chẽ với các phòng ban chuyên môn thuộc Liên minh

HTX tỉnh, các địa phương và các ngân hàng để hướng dẫn thành lập mới các HTX, THT và hỗ trợ lập hồ sơ vay vốn, cung cấp thông tin và tư vấn kiến cho Quỹ trong việc nắm bắt thông tin và nhu cầu của đối tượng vay vốn rất thuận lợi, thực hiện tốt các giải ngân, thu hồi vốn đảm bảo an toàn, hạn chế được rủi ro trong hoạt động của Quỹ.

4.2. Khó khăn

- Số vốn của Quỹ còn hạn chế, mới đáp ứng một phần nhu cầu vốn đầu tư, phát triển sản xuất kinh doanh của các HTX, Tổ hợp tác. Lạm phát, giá cả, thị trường không ổn định (đặc biệt trong lĩnh vực nông nghiệp) làm ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh của các hợp tác xã/tổ hợp tác.

- Trình độ, năng lực của cán bộ quản lý hợp tác xã còn hạn chế, thiếu kỹ năng trong việc xây dựng dự án/phương án và xác lập hồ sơ vay vốn.

- Để hỗ trợ cho các HTX/THT sử dụng hiệu quả nguồn vốn vay và bảo toàn nguồn vốn của Quỹ, cần bổ sung phòng Quỹ phải thường xuyên đến tư vấn, hỗ trợ, kiểm tra tình hình sử dụng vốn trực tiếp tại các HTX/THT. Trong khi các HTX/THT chủ yếu ở các vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa, ứng dụng công nghệ thông tin khó khăn và Văn phòng Quỹ không có phương tiện ô tô phục vụ cho công tác.

5. Kết luận

Nguồn vốn vay ưu đãi của Quỹ hỗ trợ đã mang lại hiệu quả rõ rệt cả về mặt kinh tế và xã hội, giúp cho nhiều HTX, THT mở rộng sản xuất kinh doanh, đổi mới công nghệ, góp phần tăng doanh thu, thu nhập, tạo việc làm ổn định cho hàng chục nghìn lao động địa phương.

Việc hỗ trợ vốn ưu đãi kịp thời, giúp các HTX tăng cường nguồn lực đầu tư, mở rộng sản xuất, ổn định đời sống thu nhập của thành viên và người lao động; đồng thời, khuyến khích kinh tế các thành viên phát triển, gắn kết thành viên các HTX, THT; hỗ trợ nâng cao đời sống, giải quyết lao động trong khu vực nông nghiệp nông thôn và tinh thần tương thân tương ái vì cộng đồng.

Tài liệu tham khảo

Quyết định số 246/2006/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 27/10/2006 về việc thành lập Quỹ hỗ trợ phát triển hợp tác xã;

Quyết trợ phát triển hợp tác xã tỉnh Thái Nguyên (2017), Đánh giá thực trạng và hiệu quả hoạt động của Quỹ hỗ trợ phát triển HTX từ khi thành lập đến nay.

Quyết trợ phát triển hợp tác xã tỉnh Thái Nguyên (2018), Báo cáo đánh giá hoạt động của Quỹ hỗ trợ phát triển HTX tỉnh Thái Nguyên năm 2018